

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд *„Модел за оценка на политическата ефективност на Министерския съвет на Република България в периода 1997г. - 2013г.“* на ИЛИЯНА ПЕТРОВА, докторант в СУ „Св. Климент Охридски“, за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по професионално направление 3.3. Политически науки (Международни отношения)

Изготвил: доц. д-р Иво Инджов, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Филологически факултет, катедра „Журналистика и връзки с обществеността“

Обща характеристика на научния труд

Докторската дисертация на г-жа Илияна Петрова е структурирана в увод, три глави, заключение с отбелязване на научните приноси и библиография; общият обем е 209 страници. Той включва и 2 фигури, 64 таблици и графики и 8 страници научна литература и бележки. В библиографията има 116 заглавия, от които 23 англоезични и 93 на български език, плюс допълнителни източници като правителствени програми и стенограми от парламентарни заседания. Тъй като са посочени и цитирани по няколко пъти български заглавия, реалният им брой всъщност е 73. Прави впечатление оскъдният брой на използвани актуални чуждоезични научни произведения: само две са от последните 10 години например (българските са осем). Като цяло обаче по формални показатели дисертацията отговаря на стандартните академични изисквания.

За целите на политологичния по своето естество анализ е използвано голямо количество статистическа информация и е работено с документи. Докторантката изследва ефективността на българските правителства в сравнителен план чрез избрани от нея седем индикатора: БВП; повишаване на доходите; инфлация; безработица; престъпност; държавен дълг; европейска и трансатлантическа интеграция. Направен е частичен количествен и качествен анализ на получените резултати по оста предизборна програма – управленска програма – реални постижения за четири български правителствата с (почти) завършен мандат в периода 1997–2013 г., с министър-председатели: Иван Костов (ОДС), Симеон Сакскобургготски (НДСВ-ДПС), Сергей Станишев (БСП-НДСВ-ДПС) и Бойко Борисов (първото правителство на ГЕРБ).

Изследването е новаторско, особено на фона на наложилата се в българската политология тенденция правителствените политики в частност и проблемите на изпълнителната власт като цяло да са сравнително слабо проучени. Използваната от авторката иновативна методика за оценка на политическата ефективност ѝ позволява да класира формално правителствата по успеваемост: на върха е това на Сакскобургготски; следвано от правителствата на Костов, Станишев, Борисов. Докторантката счита, че е доказала своята работна хипотеза, че причината за лошите социални и икономически

показатели в българската действителност се коренят в управлението на страната, т.е. в неговата неефективност. Тя стига до извода, че „разминаването между политиките и реформите, за които българските избиратели гласуват и резултатите, които реално получават, е фрапантно“ (с.183). С провала по два основни индикатора: повишаване на доходите и борба с корупцията, могат да се обясняват големите електорални спадове на политически сили, чиито правителства са били сравнително успешни (с.200). Най-апокалиптичен е срывът при НДСВ, излъчила най-успешното правителство през анализирания период според изследването.

За да се докаже обаче категорично работната хипотеза, която обяснява социално-икономическата мизерия на българите, е необходимо по-детайлно сравнение между „тежестта“ на правителствените политики и други обективни фактори, които авторката отхвърля в началото на работата след бегъл анализ върху тях. Става въпрос за „тежкото тоталитарно наследство и световната икономическа криза“ (с.6). Причините за сериозни политически поражения след сравнително успешни мандати би трябвало да се търсят и в дефицити като липса на ясно изразена партийна идеология, лошо състояние на партийното строителство, неефективна политическа комуникация. Добре би било да се анализират и данни от демоскопски изследвания с оценки за правителствените политики. Докторантката може да ги има в предвид, ако в бъдеще задълбочи изследванията си по настоящата проблематика.

Дисертацията има сполучлива структура. В първа глава чрез обзор на класически и съвременни теории е разгледана връзката между държавата, управлението, политиката и властта като канава за анализ на ефективността на правителствените политики. Отчетен е и приносът на българската политологична мисъл (СУ) за изследване на политическата промяна на микро и макро ниво. Същевременно не е направен преглед на наличните макар и фрагментарни изследвания по темата на дисертацията (макар че тази оскъдност е визирана в увода (с.7-8), нито на други проучвания, засягащи дейността на българските правителства след 1989 г.

Втора глава е посветена на анализ на политическите процеси в периода 1997-2013г. като за всяко правителство са разгледани различните измерения на въведените индикатори. Представен е голям обем статистическа информация, систематизиран в таблици и графики, подбрани са подходящи цитати от предизборни и правителствени програми. Трета глава представлява сравнителен анализ на политическата ефективност на правителствата по всеки един от индикаторите. Минус на работата е диспропорцията в обемите на отделните глави: 51-100-14 страници. В автореферата заключението и приносните, чийто обем е едва 4 стр., некоректно са отбелязани като „четвърта глава“.

Дисертацията се чете гладко, стилът е добър. На места бият на очи дразнещи правописни и печатни грешки.

Оценка на научните приноси

Основният научен принос на рецензирания труд е използваната иновативна методика за анализ и оценка на политическата ефективност на българските правителства. Като специфичен професионален принос може да се открие обработката, систематизирането и визуализирането на голям обем статистическа информация.

Заключение

Темата на изследването задава координатите на бъдещи политологични търсения в България. На фона на все по-голямата разпокъсаност на политическото пространство и невъзможността вече половин година да се сформира редовно правителство, занапред би било полезно изследователският инструментариум да се прилага и спрямо правителства с непълни мандати, както и по отношение на служебни кабинети.

С оглед на достойнствата на дисертацията, на новаторския момент в нея и изследването на една не особено популярна за политологията у нас сфера предлагам на многоуважаемото жури да гласува „за“ присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на г-жа Илияна Петрова.

12.10.2021 г.

Подпис: